

ресоціалізацію, навпаки, може, в окремих випадках, їх погіршувати через позбавлення засобів для існування, які перед тим були набуті цілком законним шляхом (конфіскація понаднормової суми валюти при контрабанді валютних цінностей).

Отже, можемо ствердити: хоча спеціальна конфіскація і володіє рисами схожості до кримінального покарання, але їй притаманні водночас відмінні риси, які, своєю чергою, аж ніяк не властиві кримінальному покаранню.

*Список використаних джерел:*

1. Азаров Д.С. Кримінальний кодекс України 2001 р.: проблеми застосування і перспективи удосконалення: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 7-8 квіт. 2006 р. - Львів, 2006. - Ч. 1. С. 142-146.
2. Баулін Ю.В. Звільнення від кримінальної відповідальності: Монографія. - К.: Атіка, 2004.-296с.
3. Висков Н.В. Специальная конфискация: юридическая природа, уголовно-правовые и уголовно-процессуальные средства обеспечения исполнения: автореф. дис. канд. юрид. наук / Висков Н.В. - Самара, 2006. 20 с.
4. Висков Н.В. Специальная конфискация: правовая природа, уголовно-правовые и уголовно-процессуальные средства обеспечения исполнения: монография. Волгоград: Изд-во ВГСХА «Нива», 2006. 136 с.

### **Кримінально-правовий захист ВІЛ-позитивних дітей**

**Мегей Н.В.**, студент 4 К-А курсу юридичного факультету ННІЗН НАВС  
*Науковий керівник:* кандидат юридичних наук, доцент *Процюк О.В.*

Згідно з статистичними даними лише за 2014 рік в Україні зареєстровано 3 358 нових випадків зараження ВІЛ інфекцією дітей. Велика кількість випадків зараження ВІЛ інфекції дитини відбувається пеританатальним способом, тобто від матері до дитини. Досить часто у зв'язку з відсутністю необхідного лікування, навіть при наявності в матері не ВІЛ інфекції, а венеричної хвороби - може привезти до тяжких патологій різного характеру (центральної нервової системи, насамперед головного мозку, а також травного тракту, печінки, шкіри, очей, легенів, кровотворної системи, може сприяти розвитку синдрому Рейтера). Однак, при професійному лікуванні наслідків можна уникнути.

Аби запобігти поширенню СНІДу потрібно вживати препарати антиретровірусної терапії строго кілька раз на день у суворо визначені години. Згідно статистичним даним завдяки тому, що вагітні жінки, що хворі на СНІД, вживали АРТ препарати до 2005 року, немовлята народились на 20 відсотків менше з ВІЛ діагнозом, а вже до 2010 року на 50 відсотків менше. В деяких країнах вже в даний час введено кримінальну відповідальність від ухилення від лікування від ВІЛ, (Республіка Узбекистан, Катар), в даний час вводять такі країни як Казахстан, Росія, Білорусь. Проте дане питання містить дуалістичний характер, адже з однієї сторони примусове лікування дає надію на народження здорового немовляти, а з іншого боку, це порушення прав людини, що містить дискримінаційний характер, окрім того, не можливо точно буде встановити зараження ВІЛ-інфекцією відбулось через неналежне лікування чи через ускладнення під час пологів, й майже неможливо встановити якою мірою виконувалось лікування.

Також проблемним є питання визначення суб'єкту даного виду злочинних посягань. Згідно з Конвенцією ООН про права дитини, вважається що особа до 16 років не може нести кримінальне покарання, окрім деяких випадків, коли за особливо тяжкі злочини відповідальність настає з 14 років. В КК України в ст. 130 «Зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби» значиться, що суб'єктом злочину є особа, котрій вивпнилося 16 років, проте на даний момент, враховуючи навіть факт

зниження віку вступу у статеві зносини, фактично суб'єктом злочину може бути неповнолітня особа навіть молодша 14 років, як приклад, в США за схожі злочини осуджували навіть 12 річних дітей. Звісно, потрібно брати до уваги той факт що 13 чи 14 років це достатньо ранній вік для усвідомлення всієї повноти вчинених дій, проте законодавство повинно звернути увагу на факт, що фактично ВІЛ-позитивні діти, особливо серед мало захищених верст населення, можуть передавати ВІЛ-інфекцію серед свого оточення.

Наступний аспект, котрого можна торкнутись при питанні ВІЛ-позитивних дітей, це соціальна дискримінація. В чинному законодавстві прописані нормативи згідно яких, за розповсюдження інформації про ВІЛ-статус присутня кримінальна відповідальність, проте стаття 132 КК України «Розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби» стосується розголошення інформації пов'язаної з виконанням службових або професійних обов'язків. Водночас не має нормативного акту, в котрому чітко було б наголошено про кримінальну відповідальність у разі дискримінації на підставі наявності ВІЛ інфекції, особливо якщо дискримінація стосується дітей й хоча згідно з Законом України «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам» від 16.11.2000 р. ВІЛ - позитивні діти відносяться до категорії дітей-інвалідів, проте відмінність все-таки є, наприклад, жодній дитині в жодній країні не буде заборонено в'їзд на територію іншої країни, на відміну від ВІЛ-інфікованих дітей. Також слід зазначити, що попри те, що ВІЛ-позитивні при належному вихованні не несуть жодної загрози іншим дітям й відмінність від звичайних дітей, полягає лише в тому, що дитину, котра є носієм Віл-інфекції, потрібно більш ретельно охороняти від інфекцій, дитині з ВІЛ-інфекцією не бажано купатися в закритих водоймах, оскільки та може тяжко захворіти від невеличкого ковтка води. Водночас, коли суспільство дізнається, що дитина хвора на ВІЛ, то батьки здорових дітей зводять до нуля спілкування з ВІЛ-інфікованими, даній дитині може бути відмовлено від надання місця в дитячому садку, санаторному місці. Вважаємо, за доцільним ввести кримінальну відповідальність за вчинки, що містять дискримінаційний характер щодо ВІЛ-інфікованих дітей.

Звісно важко сказати доцільність введення більш суворого кримінальної відповідальності за зараження ВІЛ враховуючи євроінтеграційні процеси в нашій державі, оскільки в законодавстві Франції, Італії, Іспанії кримінальної відповідальності не передбачається (окрім випадків ціле направлено зараження). У Франції взагалі відповідальність за зараження ВІЛ передбачається адміністративним законодавством й віднесено до проступків. Проте, якщо в Європі не має обмеження до туризму ВІЛ-інфікованих осіб (проте надання громадянства або посвідки на постійне місце проживання може бути відхилене у разі наявності ВІЛу), то в США навіть в'їзд заборонено, що містить в собі дискримінаційний характер.

Отже, для реалізації конституційно проголошених прав і свобод у сфері охорони суспільства від такого захворювання як ВІЛ, необхідною умовою є створення системи юридичних гарантій та їх забезпечення, зокрема, і через використання кримінально-правових засобів.

*Список використаних джерел:*

1. Закон України «Про запобігання захворюванню на синдром набутого імунодефіциту (СНІД) та соціальний захист населення» від 23.12.2010
2. Конвенція ООН про права дитини від 20.11.1989.
3. Закон України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001.
4. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992

5. Захист прав ВПЛ-інфікованих осіб у суді. Науково-практичний посібник для суддів /За ред. д. ю. н., проф. Буромського М. В. - К., 2009. - 110 с.

6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про розмір щомісячної державної допомоги дітям віком до 16 років, інфікованим вірусом імунодефіциту» від 10.07.1998

## **Кримінальна відповідальність за проведення незаконних археологічних досліджень на об'єкті археологічної спадщини**

**Міщенко М.О.**, кандидат юридичних наук, викладач кафедри кримінально-правових дисциплін ННІПП НАВС

Культурна спадщина нашої держави є невіддільною частиною світового культурного надбання. Відповідно до ратифікованих Верховною Радою України міжнародних конвенцій, охорона культурної спадщини є міжнародно-правовим зобов'язанням нашої держави перед світовою спільнотою.

Чинною редакцією ст. 298 КК України диференційовано відповідальність за незаконне проведення археологічних розвідок, розкопок, інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини (ч. 1) та умисне незаконне знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини (ч. 2-5).

Незаконне проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини було криміналізовано Законом України від 9 вересня 2010 р. Цьому сприяла поява значної кількості «чорних» археологів, які, маючи у своєму арсеналі сучасні технічні засоби, давно перетворили незаконні археологічні розкопки на прибутковий бізнес. Суспільна небезпека зазначеного злочину зростає через те, що він потенційно може спричинити збільшення кількості інших злочинів, зокрема контрабанди культурних цінностей.

Варто пригадати, що самовільне шукання скарбів в Україні особливо поширилося після 1917 р. Цей процес дещо уповільнився лише 1928 р., коли наркоматами освіти, внутрішніх справ і фінансів УСРР було затверджено інструкцію «Про скарби». Вона забороняла самовільний пошук скарбів на території пам'яток і пам'ятних місць [1, с.15].

Основним безпосереднім об'єктом злочину, передбаченого ч. 1 ст. 298 КК України, є суспільні відносини у сфері моральності, які забезпечують збереження археологічної та культурної спадщини, а додатковим обов'язковим - порядком проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, який встановлено Законом України «Про охорону археологічної спадщини». Предметом злочинного посягання у ч. 1 ст. 298 КК України є об'єкт археологічної спадщини. Ним, згідно із вищезазначеним Законом (ст. 1), є місце, споруда (витвір), комплекс (ансамбль), їх частини, пов'язані з ними території чи водні об'єкти, створені людиною, незалежно від стану збереженості, що донесли до нашого часу цінності з археологічного, антропологічного та етнографічного погляду і повністю або частково зберегли свою автентичність [2].

Визначення об'єктивної сторони злочинів, передбачених ст. 298 КК України, ускладнюється тим, що більшість із них становлять різні за характером і змістом діяння. Як цілком слушно зазначила В.В. Базелюк, об'єктивна сторона злочину, передбаченого ч. 1 ст. 298 КК України, містить єдиний склад злочину, який передбачає кілька альтернативних діянь (незаконні археологічні розвідки, розкопки, інші земляні чи підводні роботи) [3, с.91].

У ч. 1 ст. 298 КК України передбачено відповідальність не лише за незаконне проведення археологічних розвідок, розкопок, а й інших земляних чи підводних робіт на об'єкті археологічної спадщини. Водночас чинне